

KÍSÉRŐLEVÉL

a Korrupcióellenes Munkacsoportban történő részvétel érdekében benyújtott pályázathoz

A Transparency International Magyarország Alapítvány (a továbbiakban: TI Magyarország) a korrupció elleni küzdelem meghatározó civil szereplője Magyarországon. A TI Magyarország tevékenysége magában foglalja egyebek mellett a kormány korrupció elleni teljesítményének a nyomon követését, valamint a közhatalmat gyakorló szervezetek és az üzleti élet szereplőinek a korrupció elleni sikeres és hatékony fellépésre történő ösztönzését. Ezeknek az átfogó céloknak az érdekében az elmúlt több mint tizenöt év során számos projektet valósítottunk meg és különféle eszközöket alkalmaztunk. Kutatási eredményeinkre alapozottan 2008-ban elsőként hívtuk fel a figyelmet a magyarországi korrupció intézményesülésének a veszélyeire. Szintén kutatásokkal alátámasztottan, 2012-ben ugyancsak elsőként mutattunk rá az állam foglyul ejtésének időközben beteljesedett folyamatára.

A TI Magyarország a korrupció számos formáját és megnyilvánulását azonosította, például a politikafinanszírozást jellemző korrupciót, a közbeszerzési rendszer fertőzöttségét és a közpénzek más formában történő felhasználását jellemző visszaéléseket, a lobbizásban és az érdekérvényesítés egyéb formáiban rejlő kockázatokat, vagy éppen a látvány-csapatsportágak finanszírozásának átláthatatlanságából fakadó veszélyeket. Az Európai Unióból származó támogatások felhasználását érintő korrupcióval évek óta kiemelten foglalkozunk, egyebek mellett kutatási eredményeinknek köszönhetően tudható az, hogy a rendszerszintű túlárazások következtében átlagosan 25 százalékos korrupciós veszteség (járadék) keletkezik a támogatott projektek megvalósítása során.

Számos alkalommal nyilvánosságra hozott átfogó értékeléseink szerint a jogállami normák eróziója és az államhatalom már megvalósult foglyul ejtése következtében a korrupció Magyarországon rendszerszintűvé vált.

Közérdekűadat-igénylésekkel és az ehhez kapcsolódó jogi eljárások megindításával, valamint a korrupció elleni fellépésért és a közpénzek védelméért felelős hatóságok intézkedésének a kezdeményezésével is küzdünk a korrupció ellen. E tevékenységeinkkel hozzájárultunk több egyedi korrupciós ügy, például a törvénytől vagy megkérdőjelezhető módon mellőzött közbeszerzési eljárások és más közpénzügyi – hangsúlyosan ideértve az uniós források szabálytalan felhasználását is érintő – szabálytalanságok feltárásához. Az általunk kezdeményezett vizsgálatok az olyan rendszerszintű visszaélések leleplezésében is fontos szerepet játszottak, mint amilyen a letelepedési államkötvények kereskedelme és a kampánykorrupció. Továbbá felléptünk olyan, az európai uniós előírásokat is sértő ügyekben, mint amilyen például a gyorsforgalmi úthálózat és a hulladékkezelés 35 évre történő koncesszióba adása, valamint a közbeszerzési törvény megszegésével közpénzből épített labdarúgó stadionok ügye. Ezeket a tapasztalatokat mind a most megalakuló Korrupcióellenes Munkacsoport rendelkezésére tudjuk bocsátani.

Úgy gondoljuk, hogy az Európai Bizottság által kezdeményezett jogállamisági eljárás részeként a magyar kormány által eddig megtett, illetve kilátásba helyezett intézkedések nem elegendőek ahhoz, hogy áttörést eredményezzenek a korrupció elleni küzdelemben. Abban a tekintetben is súlyos kétségeket fogalmaztunk meg, hogy az újonnan létrejött Integritás Hatóság jogosítványai elegendőek lesznek-e a korrupciós gyakorlatok, és különösen a rendszintű szabálytalanságok felszámolásához, vagy legalábbis mérsékléséhez.

A Korrupcióellenes Munkacsoport lehetőségei meglehetősen szűkre szabottak. Fennáll a veszélye annak, hogy e testület nem fog rendelkezni az állami szervek mulasztása elleni hatékony cselekvéshez szükséges jogosítvánnyal.

Másfelől azonban a TI Magyarország missziójának a részét képezi a felelős szervek és az illetékes hatóságok tájékoztatása és a korrupció elleni tevékenységük elősegítése. Ezért azt gondoljuk, hogy minden lehetőséget meg kell ragadni a párbeszédre az állami és nem-állami szereplők között. Nem feledve, hogy az erre irányuló erőfeszítéseink az utóbbi években idehaza sajnos többnyire eredménytelenek maradtak, azt reméljük, hogy a közreműködésünk révén megnőhet az esélye annak, hogy a Munkacsoport valóságghú és a korrupció elleni küzdelemben hatásos megoldásokat tartalmazó jelentéseket készítsen, és hatékony intézkedésekre irányuló ajánlásokat fogalmazzon meg a döntéshozók részére. A Munkacsoport tagjaként a TI Magyarország ebben partner tud lenni, hangsúlyozva, hogy a javaslatok és az ajánlások gyakorlati alkalmazása a kormány feladata és felelőssége.

A Munkacsoport egyik legfontosabb feladatának azt tartjuk, hogy tevékenységével hozzájáruljon a jogállami normákat tiszteletben tartó, korrupcióellenes környezet kialakításához, amelyben – az eddigi gyakorlattól eltérően – nem fordulhat elő az, hogy az erre rendelt államhatalmi szervek tudatosan félrenéznek, ha a hatalom birtokosai számára kényes visszaélésekkel vagy korrupciós botrányokkal kerülnek szembe. E cél megvalósításához az olyan korrupciós jelenségek elleni fellépés, illetve a leküzdésükre rendelt megoldások működőképessége terén szerzett tapasztalatainkkal tudunk hozzájárulni, mint amilyen a politikafinanszírozás, a közpénzből nyújtott támogatások és a közbeszerzési eljárások terén szerzett tapasztalat, a vagyonyilatkozati rendszer, az összeférhetetlenségi rendelkezések és a forgóajtó jelenség, a közérdeklődésre számot tartó információk hozzáférhetősége, valamint az államhatalmi szervek korrupció elleni teljesítményének a vizsgálata.

A TI Magyarország 2022. október 5-én állásfoglalásban tett közzé azokat a feltételeket, amelyek teljesülése esetén a TI Magyarország részt tud venni a Munkacsoport tevékenységében. A korábban nyilvánosságra hozott feltételekhez továbbra is ragaszkodunk. Fontosnak tartjuk például, hogy az ügyrend elfogadása nyilvános legyen, és a munkacsoportnak legyen hatása az Integritás Hatóság működésére.

Emellett különösen fogunk figyelni arra, hogy a Munkacsoportban kizárólag feddhetetlen, szakmai szervezetek képviseljék a nem-állami oldalt. A TI Magyarország számára kizárólag

addig képzelhető el a Munkacsoportban történő részvétel, ameddig a nem-állami szereplők között nem jelennek meg olyan álcivil szervezetek, amelyek nem tudnak valós szakmai teljesítményt felmutatni, és nem tekinthetők függetlennek a hatalomtól. Fontosnak tartjuk azt is, hogy a korrupció ellen küzdő független magyar civil szféra további meghatározó szereplői – elsősorban a K-Monitor –, amennyiben pályáznak a munkacsoportbéli tagságra, részt vehessenek a közös munkában.

Amennyiben ezeknek a feltételeknek bármelyike nem teljesül, úgy az érdemi, valódi hatást kiváltó szakmai munka lehetetlenné válásának kockázatára figyelemmel a TI Magyarország kénytelen lesz elhagyni a Korrupcióellenes Munkacsoportot.

Budapest, 2022. november 24.

Dr. Martin József Péter
ügyvezető igazgató
(a Transparency International
Magyarország Alapítvány Kuratóriuma és
munkatársai nevében)

Transparency International
Magyarország Alapítvány
1055 Budapest, Falk Miksa u. 30. 4./2.
Adószám: 18192744-2-41

